

SOU 2009:38 Ingen får vara Svarte Petter – Tydligare ansvarsfördelning inom socialtjänsten

Synpunkter från Roks, Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, 2009-09-30

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, Roks, är en feministisk organisation vars uppgift det är att synliggöra och motverka mäns och pojkars våld mot kvinnor och flickor. Vårt mål är att bidra till en förbättring av kvinnors livsvillkor. Roks arbetar för att synliggöra sambanden mellan kön, makt och våld samt öka kunskapen och kompetensen i dessa frågor såväl inom som utom organisationen. För Roks innefattar mäns våld mot kvinnor utsatthet för fysisk och psykisk misshandel, pornografi, prostitution, sexuellt våld och trakasserier.

Roks ser att mäns våld drabbar alla kvinnor, men också att kvinnors livsvillkor och livsrum kan variera beroende av etnicitet, social tillhörighet, ålder, sexualitet, funktionshinder och missbruk. Därför är det nödvändigt att belysa både de erfarenheter som skiljer och de som förenar kvinnor. Roks uppmärksammar att mäns våld mot kvinnor även drabbar barn som lever i våldets närhet. Vi vill därför synliggöra barnens situation och bidra till en förbättring av deras livsvillkor.

Roks verksamhet fokuserar kring tre områden; medlemmar, opinionsbildning och samarbete. Området medlemmar innebär den inåtriktade verksamheten, som bland annat innefattar stöd och service till medlemsjourerna, intern utbildning och erfarenhetsutbyten samt informationsspridning. Opinionsbildning bedrivs genom olika utåtriktade aktiviteter, exempelvis tidningen Kvinnotryck, Roks hemsida, extern utbildning, mediekontakter och konferenser. Den kunskap vi har och sprider kommer dels från kvinnojourernas erfarenheter, dels från aktuell forskning. Under samverkan ingår samarbete och erfarenhetsutbyte med andra ideella och professionella aktörer, både nationellt och internationellt.

Sammanfattning

I arbetet med betänkandet har Roks kontinuerligt haft våldsutsatta kvinnor och deras barn i fokus.

Roks anser att intentionen att förtydliga ansvarsfördelningen inte har uppfyllts och att tydligare riktlinjer behövs i ett flertal delar. Roks anser att det är viktigt att kommuner låter kvinnan få välja var hon vill bo, även om hon har försörjningsstöd. Beslutet om detta bör tas i samråd med kvinnan och utifrån en riskbedömning.

3.1 Ansvarig kommun

3.1.2 Vistelsebegreppet behöver förtydligas

Roks anser att ansvarsfördelningen mellan vistelsekommun och bosättningskommun fortfarande är otydlig i betänkandet. Enligt förslaget ska vistelsekommunen ansvara för akuta stöd- och hjälpinsatser. Det är öppet för tolkning vad som är akut och hur länge situationen är akut. Det är inte ovanligt att våldsutsatta kvinnor som flyr till en annan kommun är tvungna att lämna kvar större delen av sina ägodelar. Kvinno- och tjejjournernas erfarenhet är att socialtjänsten endast anser att mat, hygienartiklar och läkemedel är akutinsatser. Detta kan medföra att hon inte har pengar till att t.ex. köpa kläder.

3.2 Beslut om ärendeansvar

3.2.1 Frågan om ansvarig kommun får avgöras av Socialstyrelsen

Roks ställer sig positiv till möjligheten att begära att Socialstyrelsen avgör frågan i de fall då kommunerna inte kan komma överens. Däremot anser Roks att inte enbart kommunerna som ska kunna ansöka om ärendebeslut. Det är viktigt att också t.ex. en kvinnojour ska kunna ansöka om att få frågan om ärendeansvar avgjord, i de fall då kvinnor och barn som är utsatta för mäns våld riskerar att hamna mellan stolarna.

3.3 Överflyttning av ärenden

3.3.1 Tillvägagångssätt vid överflyttning av ärende

Det är vanligt att en kommun placerar våldsutsatta kvinnor på en kvinnojour i en annan kommun. Bosättningskommunen står då till en början för kostnaderna för det skyddade boendet och vid behov försörjningsstöd. Många våldsutsatta kvinnor är i behov av stöd i betydligt större utsträckning än vad bosättningskommunen förutser. Roks erfarenhet är att det kan uppstå stora svårigheter om varken vistelsekommunen eller bosättningskommunen anser att de ska stå för kostnaderna. Roks menar att en kvinnojour i sådana fall ska kunna ansöka hos Socialstyrelsen om överflyttning.

3.5 Personer som utsätts för våld, hot eller andra trakasserier

3.5.2 Personer som måste byta bostadsort permanent

Roks ställer sig mycket kritisk till de orimligt höga kraven på hotbild för att våldsutsatta kvinnor ska kunna flytta till en annan kommun. Roks anser att det är ett allvarligt jämställdhetsproblem och en inskränkning av kvinnors mänskliga rättigheter om våldsutsatta kvinnor ska kunna nekas stöd i annan kommun, för att de inte anses ha blivit "tillräckligt" slagna eller hotade. Roks menar att det är oerhört viktigt att en våldsutsatt kvinna ska kunna flytta till en annan kommun om hon upplever rädsla och en begränsning av vad hon kan göra och var hon kan befinna sig.

Enligt Brottsförebyggandet rådet kommer upp till 80 procent av mäns våld mot kvinnor inte till polisens kännedom. Med detta som bakgrund kommer betänkandets förslag att få stora konsekvenser för många kvinnor som utsätts för mäns våld i olika former.

Roks anser vidare att det ska vara enkelt för kvinnor om är utsatta för mäns våld att få ta del av samhällets skyddsnät. Våldsutsatta kvinnor som flyr till en annan kommun utan att ha kontaktat kommun eller polis ska ha rätt till samhällets stödinsatser utan att behöva hänvisas tillbaka till bosättningskommunen.

I detta ärende har Christina Folke, kassör, Marie Glaas och Ann-Sofie Sterio, styrelseledamöter, varit föredragande. Ordförande Angela Beausang har varit beslutande.

Angela Beausang

Ordförande i Roks